Orędownik Wrzesiński

Wychodzi trzy razy tygodniowo i to co wtorek, czwartek i sobotę prócz dni świątecznych — Nakładem i drukiem A. Prądzyńskiego we Wrześni
Odpowiedzialny za część redakcyjną Andrzej Prądzyński we Wrześni
Administracja: ulica Poznańska № 6 — Telefonu № 389

Abonament: na poczcie: miesięcznie —,96 zł, kwartalnie 2,88 zł. wekspedycji: mies. 90 gr, kwart. 2,70 zł - Ogłoszenia: za miejsce 1-łam. 1 milim. w wyż 5 grosze przyjmuje administracja większe dwa dni, mniejsze do godz. 9 dzień przed ukazaniem się numeru - Telef. № 389

№ 32 | Września, sobota, dnia 20 marca 1926 r. | Rok VIII

Fiasko narad genewskich.

Wskutek nieustępliwości i buty Niemiec narady bez wyniku. Decyzja we wrześniu. Satysfakcja dla Polski

Butne i aroganckie zachowanie się Niemiec w Genewie doprowadziło ostatecznie do tego, że mocarstwa uznały narazie za rzecz niemożliwą wybrnięcie z trudnej sytuacji i postanowiły odłożyć kwestję przyjęcia Niemiec do Rady Ligi oraz rozszerzenia tejże o jeszcze kilka krzeseł do sesji jesiennej, która ma się odbyć we wrześniu. Taki wynik ostatecznie nie był zupełną niespodzianką, bo nawet z tego miejsca już wskazywaliśmy na możliwość rozbicia się rokowań genewskich, lecz do ostatniej chwili jeszcze, do środy przedpołudnia łudzono się, że Niemcy przecież jednak nie będą chciały przeciągnąć struny.

Tymczasem Niemcy pozostały nieustępliwe, nie chciały słyszeć ani o powiększeniu Rady Ligi, ani nawet o przyznaniu Polsce miejsca niestałego, którego nam chciało ustąpić jedno z państw pomniejszych.

Czy Niemcy chciały doprowadzić choćby nawet do rozbicia rokowań, albo czy też liczyły na to, że ostatecznie jednak mocarstwa poprzestaną tylko na dopuszczeniu ich do Rady i nikogo więcej, trudno narazie wyrozumieć. Ale prawdopodobnie buta jak zwykle i tu ich zaślepiła tak dalecy, że przeholowali i teraz może już żałują swojego postępku.

Mocarstwa, pragnąc znaléźć wyjście z trudnego położenia, jakie się wytworzyło wskutek uporu Niemiec, próbowały rozmaitych sposobów i wynajdywały rozmaite formuły porozumienia. Chciano więc nasamprzód przyznać miejsca w Radzie nie samej tylko Polsce, ale także Hiszpanji i Brazylji. Gdy Niemcy temu się opierały, chciano potem stałe miejsce w Radzie przyznać tylko Hiszpanji, a później miejsce niestałe oddać Polsce. I na to się Niemcy nie chciały zgodzić. Ostatecznie więc nie miało dojść do żadnego powiększenia Rady, tylko Polska miałaby uzyskać miejsce niestałe czy to po Czechach, czy po Szwecji, które dobrowolnie się zaofiarowały. Wszyscy się już na to godzili.

Ale Niemcom i to się nie podobało. Obstawały one uparcie przy swojem, że gdy w Locarno zagwarantowano im miejsce w Radzie Ligi Narodów nie było wówczas mowy o powiększeniu tejże i dlatego też jedynie zdecydowały się na podpisanie zobowiązań locareńskich. Temsamem jednak okazało się aż nazbyt jaskrawo, ponieważ chodziło tu głównie o wprowadzenie Polski do Rady Ligi, że Niemcy wobec nas żywią specjalnie wrogie zamiary i niechciałyby mieć niczem rąk skrępowanych.

Ostatecznie jednak możeby delegacja niemiecka była ustąpiła i przystała na przyznania Polsce niestałego miejsca w Radzie po kimś innym, boć jej samej musiało zależeć na wejściu Niemiec do Rady Ligi jaknajwcześniej. Ale wtedy już Brazylja wystąpiła ze swojem żądaniem, iż wobec takiego układania się stosunków w Lidze musi ona także obstawać przy udzieleniu jej stałego miejsca w Radzie. O ileby zaś jej tego przyznać nie chciano, natenczas zgłosiłaby ze swej strony veto przeciwko przyznaniu Niemcom głosu w Radzie Ligi Narodów.

I to było bezpośrednią przyczyną rozbicia się rokowań genewskich. Niemcy przeciągnęły strunę...

Dla tych, którzy chcieli je koniecznie wciągnąć do współpracy w Lidze Narodów, a więc przedewszystkiem dla Anglji, taki obrót rzeczy musi być bardzo niemiły. P. Chamberlainowi też podobno nieraz cierpliwość się wyczerpała, gdy zabiegi jego i p. Brianda rozbijła się o zawzięty upór p. Luthra. Ale zrozumiał on właśnie przez to chyba najlepiej stanowisko Polski, która nie ufając Niemcom i chcąc przeciwdziałać skutecznie wyzyskaniu przez nie Ligi Narodów dla swoich celów, sama domaga się również stałego głosu w Radzie Ligi Narodów.

Ponieważ zaś od wejścia Niemiec do Rady Ligi jest uzależnione także wejście w życie paktu locareńskiego, więc do jesieni również pakt ten pozostaje w zawieszeniu. Pytanie nawet, czy tylko do jesieni. Wiara bowiem w skuteczność paktu locareńskiego została silnie nadwyrężona przez zachowanie się Niemiec w Genewie, gdzie okazały znowu, że uznają tylko pakty dla siebie korzystne i tak długo, dopóki im się będzie podobało je uznawać. Wskutek tego zaś wysuwa się znowu pytanie, czy nie są lepsze przymierza dawniejsze od paktów dzisiejszych.

Dla Polski tymczasem taki rezultat narad genewskich jest niewątpliwie korzystny. Mianowicie coraz lepiej ujawniają się dla świata podstępne względem nas dążenia niemieckie. We wrześniu zaś, o ile Niemcy wejdą do Rady Ligi Narodów, my również z całą pewnością będziemy musieli w niej uzyskać głos stały.

ak.

Dział zadań umysłowych

Również i konkurs na marzec wywołał wielkie zainteresowanie naszych abonentów. Z przyjemnością wpatrywała się Redakcja w rysunki dotyczące rozwiązania krzyżówki, wykonane wręcz pięknie i artystycznie. Na wyszczególnienie zasługują Mieczysław Barciszewski, Borys Schnitter, Feliks Kozłowski, Iza Kuczkowska, Izabela Zgodzińska, Marja Gruszczyńska, Felicja Szyperska, Helena Degnerówna i Kazimiera Radziejewska. Zaś p. Barciszewski wierszem udatnym dotyczącym nagród konkursowych wywołał wręcz salwy śmiechu w całym powiecie. Wobec takiego zainteresowania Redakcja ogłasza i konkurs na kwiecień podając stósownie do wyrażonego we wierszu p. Barciszewskiego życzenia:

„A może Dobrodziej znów raz się namyśli,
I trochę łatwiejsze zadania nakreśli,"

znacznie łatwiejsze zadania. W konkursie brać mogą tylko abonenci Orędown. Wrzes. udział. Należy rozwiązać trafnie wszystkie trzy zadania i dołączyć do rozwiązania kwit abonamentowy na miesiąc „kwiecień". Konkurs zamykamy dn. 6-go kwietnia. Za trafne rozwiązanie będą drogą wylosowania przyznane następujące nagrody:

1. Zbiór pięknych monet srebrn., miedz. i niklowych (40 szt.) — dar X. Autora.
2. Obraz olejny „Zima w lesie" — dar p. Br. Broniszowej z Otoczni.
3. Mendel jaj świeżych do picia, zniesionych dn. 9-go kwietnia w dniu przyznania nagród — dar p. Hebanowskiej z Otoczni.

4—8. Pięć serji znaczków konstytucyjnych, odstemplowanych dn. 20. 3. 21 r. — dar X. Autora.

9. Dwa centnary kartofli — dar p. Jana Brzeskiego z Królewca.
10. Dąb Tassa sztych z r. 1844, Liceum Warszawskie w r. 1824 (sztych) — dary p. Glinki, Czajki (powiat witk.).

Obraz, zbiór monet, znaczki konstytucyjne wyłożone w oknie wystawnem.

I. Składanka (ułożył X. Edm. K.)

Z podanych 27 słów wypisać 3 po sobie następujące głoski tak, żeby zdanie powstałe utworzyło życzenie oraz objaw wdzięczności abonentów, biorących udział w konkursie.

Oto wyrazy: Pobyt, ford, tunis, jamnik, giewont, Tybr, Fałat, izba, pióro, Montana, Tetmajer, kiprować, ojczyzna, finał, Austrja, (s=ś) zacisze, kałmuk, gdybym, tajfun, mandat, tora, taksa, hoże panienki,(jedno słowo)ananas,redakcja, faktor, boraks.

II. Arytmogryf (ułożył X. Edm. K.)

Na miejsce liczb powstawiać głoski, które dadzą 14 wyrazów o podanych niżej znaczeniach. Kolumna środkowa, czytana z góry na dół poda życzenie każdego prawego Polaka.

4	7	11	8	7	17	10
	12	15	3	5	10	
	8	3	6	7	13	
	12	2	7	9	12	
17	16	2	18	12	11	18
	18	12	14	27	11	
13	12	17	12	11	19	25
	15	3	4	12	11	
	17	19	1	3	17	
	20	18	3	21	3	
	13	22	9	19	23	
12	24	12	25	4	7	11
3	26	19	13	11	3	17
		9	16	13		

Znaczenie wyrazów: 1) kwiaty, 2) najdrobniejsze części, 3) Bóg pogański, 4) imię żeńskie, 5) biedak, 6) zbrodnia, popełniona przed 150 laty, 7) sławny żeglarz grecki z początku 19-go wieku, 8) znajdziesz w każdym sklepie, 9) wyspa japońska, 10) część głowy, 11) zabawa, 12) wieczny tułacz, 13) litera grecka, 14) strach.

III. Logogryf geograficzny (ul. X. Prob. E. K.)

Chcesz choć na chwilkę się rozerwać i użyć we Wrześni przy dzisiejszych ciężkich czasach, nie zapomnij, że -------- Dalszy ciąg zdania poda ci logogryf, gdy po zużyciu wszystkich 65 sylab odczytasz litery pierwsze i ostatnie, czyt. z góry na dół

Sylaby: A a aj at at be bo bon bra bu ca ce chód die dja drja e ga go gne gu i is ka ksan kur kur kwi lan lan le le lo ma man na ne nik nos now now o o phir pu ra ra rak re res run rzyc sin tar te tra tu tyk u ve wi za zam zi zja.

Znaczenie wyrazów:

1. Mieszkańcy wyspy Ceylon.
2. Miasto w Lombardji.
3. Ocean.
4. Wioska w Pozn., Jaroc., Znińskim powiecie.
5. Jedna z 4 stron świata.
6. Góra w ziemi św.
7. Forteca w Francji (wspak).
8. Kraj, z którego Salomon sprowadzał złoto.
9. Rzeka w Azji.
10. Państwo, w którem leży miasto Kufa.
11. Port w Afryce.
12. Jedno z ramion Odry.
13. Miasteczko w Wielkp. albo w każdem gospodarstwie.
14. Wyspa w Europie.
15. Miasto nad jeziorem Tanganika.
16. Miasto portowe w Ameryce Półn.
17. Kraj w Afryce pod panow. Anglji (wspak).
18. Miasto nad Hawelą.
19. Prowincja w Hiszpanji.
20. Rzeka w Kaukazie.
21. Dopływ rzeki Narew.
22. Miasto w Rosji.

- Kronika -

Września, dnia 19 marca 1926 r.

Kalendarz rzymsko-katolicki:
dzisiaj: Józefa Ob., jutro: Wolfram.

* **Czas odnowić przedpłatę na Orędownik Wrzesiński** na nowy kwartał tj. kwiecień, maj, czerwiec, lub na miesiąc kwiecień. Oręd. Wrzes. zapisywać można od 15 do 25 marca u listowego, na swej poczcie lub w naszej ekspedycji. Przedpłata pozostaje niezmieniona.

* **Wielki wiec.** W niedzielę, dnia 21 marca 1926 r. o godz. 12.30 odbędzie się Wielki wiec dla posiadaczy Pożyczek Państwowych na sali p. Bartkowiaka we Wrześni. Referent z Urzędu Komitetu Wierzycieli Pożyczek Państwowych z Poznania. Bardzo ważne sprawy. Zaprasza się wszystkich posiadaczy jako interesentów. Za Komitet: Wilkus, sekr.

* **Honor i Ojczyzna.** Oto hasło w imieniu których stanęło do walki największe mocarstwo świata. Wielka wojenna flotyla Ameryki bierze aktywny udział w walnej bitwie morskiej. Zorganizowana mafja szpiegowska paralizuje każde strategiczne posunięcie i powoduje, że flota Ameryki wpływa na podminowany kanał Panamski i ma za sekundę wylecieć w powietrze. Podajemy tych kilka urywków z filmu Foxa, który jest obecnie największą sensacją Ameryki i Europy. W filmie tem występuje poraz ostatni słynna ze swej urody Marta Mansfield na usługach tajnej organizacji szpiegowskiej, która zginęła tragicznie podczas zdjęć filmowych w Los Angelos, oraz niezrównany Edmund Lowe. Film ten wyświetla Kino „Apollo" dnia 21 marca br. o godz. 5-tej i 8-mej wieczorem.

* **Cykl wykładów historycznych** bardzo popularnych w sześciu niedzielach postu. Piąty odbędzie się w niedzielę, dnia 21 marca o godz. 5-tej popoł. w auli szkoły wydziałowej żeńskiej we Wrześni. Temat wykładu: „Czasy Stanisława Augusta" ilustrowany obrazami świetlnemi. Wstęp bezpłatny. O liczny udział prosimy Zarząd.

* **Kurs tańców** p. Emila Skałbani we Wrześni. Następna lekcja odbędzie się w niedzielę dnia 21-go bm. o godz. 5-tej popoł. Wpisy przyjmuje nadal księgarnia p. Prądzyńskiego.

* **Ubiegła niedziela** poświęconą była pamięci wielkiego polskiego mieszczanina w Wielkopolsce Ks. St. Staszica. Komitet wyłoniony z miejscowych towarzystw i cechów poświęcił dużo pracy i zachodu aby uroczystość wypadła jak przystoi na uczczenie męża tej miary zasług co Staszic i rzeczywiście wykonanie po za obrazami świetlnemi było bez zarzutu, nie dopisała tylko publiczność, a więc to mieszczaństwo z którego łona wybrany Komitet działał a szkoda, wieczorek pozostawił bardzo miłe wrażenie. W sprawie wyświetlania obrazów otrzymujemy następujące uwagi od naocznego świadka: Dziwnem było zakończenie niedzielnej wieczornicy ku czci Staszica. Skutkiem powiększania przezroczy i chwilowego niefunkcjonowania aparatu powstała przerwa, którą to pewne czynniki wyzyskały, by obniżyć podniosły nastrój jaki przez cały wieczór panował. W ciemności rozległy się krzyki i hałasy, uwagi pod adresem zarządu. Nikogo by nie dziwiło gdyby to były dzieci, lecz pobutka wyszła od trzech panów na poważnych stanowiskach stojących, którzy swojem nietaktownem zachowaniem pobudzili a raczej sprowokowali pożałowania godne zajście. fakt ten aż nadto wymownie świadczy o tem, jak mało kulturalną jest jeszcze tutejsza publiczność, mimo, że od tylu lat nad kształceniem jej ofiarne jednostki pracują i jak podatną do posłuchu w złem. Za niedzielny wybryk publiczność wrzesińska wstydzić się powinna.

* **Z Towarzystwa Lotniczego.** Powszechnie odczuwane przesilenie gospodarcze, które nie przeszło bez głębszego śladu w całem życiu społecznem, dotkliwie odbiło się na sprzedaży losów Loterji Fantowej Towarzystwa Lotniczego, pomimo usilnych zabiegów spopularyzowania imprezy. Stan ten zniewolił Zarząd Towarzystwa zwrócić się do Generalnej Dyrekcji Loterji Państwowej o odroczenie losowania, która to prośba została uwzględniona odezwą z dnia 5 lutego rb. L. 569/26. Z przytoczonych powyżej powodów ciągnienie Loterji Fantowej Towarzystwa Lotniczego odbędzie się nieodwołalnie 31 maja 1926 r. Wobec tego losy Loterji sprzedawane będą w dalszym ciągu do 25 maja br.

Zarząd Towarzystwa Lotniczego.

* **Przypominamy naszym czytelnikom,** że termin składania wniosków o wyższe przerachowanie pożyczek państwowych upływa z dniem 5 kwietnia br.

* **Przypominamy również,** że termin podań o pozwolenie na uprawę tytoniu upływa 15 kwietnia br. Pozwolenia takie wydawane są każdemu rolnikowi, który zgłosi wymagane minimum przestrzeni, wynoszącej 500 mtr. kw. w jednym kawałku.

— **Poznań.** Proces o rozruchy sylwestrowe toczyć się będzie 13 kwietnia, oskarżonych jest 48 osób. —

Wojskowy Sąd Okr. skazał kapitana Henryka Mikulskiego na 2 lata ciężkiego więzienia i wydalenie z wojska za rozmaite nadużycia. —

Miał szczęście złotnik p. Kręglewski, który w niedzielę po poł. zajrzał do swego interesu i właśnie zastał kilku rabusiów przy „pracy“. Była to wzajemna niespodzianka — rabusie zemknęli na dach a przy zeskakiwaniu jeden złamał sobie nogę i tego schwycono. Reszta zbiegła, zostawiając łupu za około 15000 zł oraz butle z tlenem i przyrządy wagi aż 2 centnarów.

* **Czytelnia Ludowa** w domu przy ulicy Warszawskiej № 11 na parterze otwarta **co środy** od godz. 6,30 do 8 wiecz. i w **niedziele** od 5—6 popoł.

Kto chce mieć zapewnioną egzystencję na dzień jutrzejszy, niech kupuje tylko wyroby krajowego przemysłu.

Powiedz mi kochanie moje, dokąd mam się udać, by kupić Losy **Loterji** fantowej **Bursy Gimnazjalnej?**

Wiedz, że źródło Twego szczęścia znajduje się w następując. instytucjach:
Powiatowej Kasie Oszczędności,
Banku Kupiecko-Przemysłowym,
Kasie miejskiej,
Kasie Skarbowej,
Rolniku,

nadto w następujących firmach miejsc.: w Starej Aptece, księgarni A. Prądzyńskrego, u W. Olka, J. N. Lewandowskiego, elektrot. Nowakowskiego, W. Porawskiego, K. Kaczmarka, H. Gregorowicza, Langego, M. Schoena Chełmikowskiej, Kizierowskiej, Chmielnika, Kubalego, Kilkowskiego, Galasa, Sliwińskiego Matuszewskiego, Natońskiego, Wolskiego, „Piasta“, Bartkowiaka, Waniorka,

oraz w Strzałkowie: u Michalskiego, Zimniewicza, Ziarniaka, apt. Czyżaka, Szczepankiewicza, Ochotnego, w Rolniku, u Maciejowskiego i Marcinkowskiego,

w Miłosławiu: u Mizgalskiego, w Zgodzie, u Mielcarkowej, Swiderskiego, Grobolnego.

Przy zakupie zatem towarów nie omieszkaj zażądać Losów Bursy Gimnazjalnej.

Krótkie wiadomości

— Główny ogólno-polski uroczysty obchód 700-letniej rocznicy zgonu św. Franciszka z Assyzu odbędzie się w Krakowie w dniu 2, 3 i 4 lipca br.

— W Rzymie zmarła pewna panna, Amerykanka z pochodzenia, która w testamencie zarządziła, aby do trumny włożono jej klejnoty, butelkę wina, pieczone skrzydełko kurczęcia i srebrną zastawę stołową. Wolę jej wykonano. Widocznie spodziewa się ona apetytu nawet po śmierci.

— Pułkownik Rajski z Warszawy jeden znajwybitniejszych lotników polskich, zamierza odbyć podróż powietrzną Warszawa—Paryż—Tokio (stolica Japonji — Moskwa i zdobyć przez to rekord światowy.

— Wisła opada. Niebezpieczeństwo powodzi minęło.

— Zwłoki gen. B-ma, bojownika o niepodległość Polski w r. 1848, sprowadzone być mają do kraju.

— W ub. niedzielę odbyło się w Poznaniu zebranie właścicieli pożyczek państwowych w b. zaborze pruskim. Domagano się zwrotu pożyczek w pełnej wartości. Pos. Rzepecki zaznaczył, że rząd musi naprawić krzywdę obywateli. Widoki powodzenia są po temu. Rozpoczęło się od pożyczek państw., potem przyjdzie kolej na hipoteki, wreszcie na depozyty bankowe. Rząd zdaje sobie sprawę z konieczności odzyskania zaufania narodu i dla tego musi nastąpić rewizja ustawy waloryzacyjnej.

— W Warszawie wykryto nareszcie gniazdo komunistów, gdzie drukowano odezwy komunistyczne i skąd wysyłano je na całą Polskę. Aresztowano 50 komunistów, naturalnie Zydów.

— Nowo mianowany biskup koadjutor Pelpliński ks. prałat Okoniewski przybył do Pelplina celem objęcia urzędowania. Ludność polska Pomorza jest bardzo tem faktem ucieszona. Duszona przez duchowieństwo niem. odzyska swoje prawa i znajdzie należytego obrońcę w osobie nowego biskupa.

— W Hadze toczą się rozprawy nad wypłatą Polsce przez Niemcy 26 milj. mk. zł. za ubezpieczenie społeczne na Sląsku. Delegat polski oświadczył iż przyjmuje wyrok sądu bez apelacji.

— W parlamencie niem. min. dr. Külp odpowiadając na zarzut, iż z dawnego zagorzałego nacjonalisty i monarchisty przeszedł dziś na skrajnego republikanina, oświadczył, że nic w tem dziwnego, skoro Wilhelm stchórzył, gdy zażądano od niego, aby złożył głowę za swoje przekonania — uciekł do Holandji, a od swoich poddanych żądał w r. 1914 aby złożyli swoje głowy. Lewica oklaskiwała to oświadczenie, prawica sykała i opuściła salę.

— Do Sejmu wpłynął wniosek o zmianę ordynacji wyborczej. Wniosek domaga się m. innem zmniejszenia liczby posłów do 320.

Z życia Towarzystw

** **Sprawie służ!** W piątek o godz. 7-mej wiecz. odbędzie się lekcją literatury, o godz. 8-mej lekcja robótek w szkole Powszechnej. Wzywa się druhny o punktualne przybycie Zarząd.

Sprawy gospodarcze

-Warszawa, 18. 3. Dolary 8,02 Stockholm —.— Londyn 38,97, Paryż 28,82, Praga 23.76, Szwajcarja 154,38, Wiedeń 113,06, Włochy 32,23, Holandja 321,40.

Notowania oficjal. Giełdy Zbożowej w Poznaniu

Ceny dla handlu hurtowego.
Loco Poznań za 100 kg. w ładunkach wagonowych.

Żyto	20,75-21,75	Ziemn. fabr.	2,30-
Pszenica	37,00-39,00	„ jad.	-
Jęczmień zim.	19,00 20,00	Słoma żytn. l.	1,70 1,90
„ brow.	21,00-23,00	„ „ pr.	2,55-2,75
Owies	22,00-23,00	Siano pras.	8,75-10,00
Mąka żytn.	32,50-33,50	„ luźne	6,60-7.40
„ pszenna	58.00 61.00	Tatarka	-
Ospa żytnia	14,50-15,50	Groch vikt.	38-42
„ pszenna	15,50-16,50	Groch polny	29-30
Wyka	-	Seradela	20-23
Łubin nieb.	14,50-16,50	Konicz. cz.	235-325
Łubin żółty	17,50-19,50	„ b.	180 250
Peluszka	-	Rzepak nowy	-

Poznański targ na bydło

Za bydło rogate	I. kl. —100	II. kl. 94—	III. kl. 78—80
Za cielęta	I. kl. 100—104	II. kl. 90—96	III. kl. 80—86
Za owce	I. kl. —	II kl. 68—	III. kl. 56—60
Za świnie	I. kl. 164—	II. kl. 148—156	III. kl. 130—150

Licytacja!

W dniu 23. b. m. o godzinie 12-tej w południe odbędzie się publiczna sprzedaż drzewa użytkowego **jesionów oraz pieńków** w ratuszu pokój nr. 6.
Września, dnia 17 marca 1926 r.

Magistrat

L. dz. 2191/26 IV. Sołtysiak.

Kupujcie losy Bursy Gimnazjalnej!!!